

engelenberg
openbare daltonschool

ODS Engelenberg Engelenbergstraat 1 8266 AC Kampen

☎ 038 333 33 66 ✉ directie@engelenbergschool.nl 🌐 www.engelenbergschool.nl

Protocol Kanjertraining

Gegevens van school

Naam : ods Engelenberg
Adres : Engelenbergstraat 1
Locatiedirecteur : Saskia Houwing
Schoolbestuur : Stichting Openbaar Onderwijs Kampen

Hoofdstuk 1: Algemeen

Hoofdstuk 2: Methode en aanpak

2.1 Aanpak

2.2 Overzicht materialen per groep

2.3 KanVas

2.4 Protocol Sociale Veiligheid

2.5 Groepsplan Kanjer werkdocument

2.6 Gedragscoördinator

Hoofdstuk 3: Afspraken

Hoofdstuk 1: Algemeen

Algemeen:

Doel van de Kanjertraining op school is de sfeer in de klas goed te houden (preventief), of te verbeteren (curatief), sociale problemen zoals pesten, conflicten, uitsluiting en sociaal teruggetrokken gedrag te voorkomen of verminderen en het welbevinden bij kinderen te vergroten. Als de lessenreeks curatief wordt gegeven, dan is de verwachting dat bij een goede uitvoering van de lessenreeks de leerlingen een betere band krijgen met elkaar/met de leerkracht en zich prettiger voelen in de klas.

Subdoelen zijn:

- bevordering van vertrouwen en veiligheid in de klas;
- versterking van sociale vaardigheden bij de leerlingen;
- beheersing door leerlingen van verschillende oplossingsstrategieën bij pesten en andere conflicten, waardoor dit afneemt of voorkomen wordt. (Ook mediation);
- bewustwording van eigenheid bij de leerlingen: Ik doe mij niet anders voor dan ik werkelijk ben;
- verantwoordelijkheid nemen;
- bevordering actief burgerschap en sociale integratie.

De training heeft niet als doel kinderen braaf te krijgen. Het is een trainingsprogramma waarin veel ruimte is voor de autonomie van het kind. De ervaring leert dat nagenoeg alle kinderen (een zeldzame uitzondering daargelaten) zich autonoom en authentiek willen ontwikkelen op een positieve manier. Daarbij is niet alleen een goede pedagogische relatie met de leerkracht een vereiste, maar ook een veilige sfeer in de klas, zodat de kinderen tot hun recht kunnen komen.

Hoofdstuk 2: Methode en aanpak

2.1 Aanpak

Een veilige school begint bij een sfeer van vertrouwen en fatsoen. De school werkt hieraan door:

A. Kinderen te leren zich bewust te worden van hun gedrag en de invloed hiervan op een ander. Ze leren hoe ze in een groep kunnen kiezen voor sociaal vaardig gedrag. Dit wordt gedaan door schoolbreed de Kanjerlessen wekelijks of tweewekelijks te geven. Tevens worden dagelijkse situaties, emoties en conflicten besproken en soms nagespeeld met de kinderen. We gebruiken hierbij vier petten. Deze staan voor kwaliteiten en valkuilen in gedrag.

B. Als team het goede voorbeeld te geven. Dat doen ze door Kanjertaal te spreken door de school heen. Hierbij worden bijvoorbeeld de smileyposter, afsprakenposter en petten gebruikt. De Kanjerklapper beschrijft de kanjerhouding en kanjertaal die leerkrachten gedurende de hele dag kunnen spreken. Let op: het vergt tijd om gezamenlijk deze houding en taal eigen te maken.

C. Ouders te betrekken. Investeer in de vertrouwensrelatie met elkaar. Een houding van vertrouwen vormt hierin de basis: we gaan ervan uit dat de ander goede bedoelingen heeft. Kanjertraining gaat uit van de keuze die de leerling heeft voor zijn of haar gedrag. De verantwoordelijkheid voor die gedragskeuze ligt bij de ouders. Wanneer ouders andere opvattingen hebben over gewenst gedrag dan de school, zal de school de ouders hierop aanspreken. Met respect voor de regels van thuis, zal de ouder het kind moeten vertellen dat er op school een aantal andere regels gelden dan thuis.

D. Twee keer per jaar te monitoren of kinderen zich veilig voelen en hoe zij tegen zichzelf en de klas aankijken. Dit gebeurt door middel van het Kanjer Volg en adviessysteem (KanVAS) in te vullen.

2.2 Overzicht materialen per groep

Titel	Groep
Knieboek Max en het Dorpje	1/2 ondersteund door het digibord
Knieboek Max en de Vogel	3 ondersteund door het digibord
Knieboek Max en de Klas Kanjerwerkboek Max en de Klas Max en gezond gedrag op digibord	4 ondersteund door het digibord
Knieboek Max en de Zwerver Kanjerwerkboek Max en de Zwerver	5 ondersteund door het digibord
Kanjerwerkboek deel 1	6 ondersteund door het digibord
Kanjerwerkboek deel 2	7 ondersteund door het digibord
Kanjerwerkboek deel 3 Max en seksualiteit op digibord	8 ondersteund door het digibord
Kanjerklapper met toepasbare kanjertaal en 88 spelletjes voor in de klas	Groep 1 t/m 8
99 Kanjerspelletjes (sport en spel)	Groep 1 t/m 8
Bij alle lessen zijn handleidingen digitaal beschikbaar in het KanVAS Kanjertraining -> KanVAS -> materialen	

Korte uitleg per groepK

Groep 1 en 2:

In de groepen 1 en 2 start u met het knieboek Max en het dorpje. U geeft de lessen uit dit boek één keer per week (of om de week). U herhaalt de lessenreeks jaarlijks. U maakt daarnaast gebruik van de digibordmaterialen en de handleiding horende bij 'Startweek onderbouw'. De startweek kan daarna jaarlijks terugkeren bij de start van het nieuwe schooljaar. Ondersteunende materialen voor deze groepen zijn: Handpoppen, smileyposter, afsprakenposter. Tevens kunt u naar eigen inzicht en behoefte gebruik maken van 'Max en kleine Kanjerverhaaltjes' op het digibord. Je kunt een leskaart downloaden waarop een korte handleiding per les staat. In het KanVAS kunt u onder het thema 'materialen' handleidingen downloaden en onder materiaal voor kinderen zijn nog veel knutselmaterialen te vinden

Groep 3:

Het knieboek Max en de Vogel is bestemd voor groep 3. In deze leeftijdsgroep (6/7-jarigen) bespreekt u wekelijks een les. U Leest de verhalen voor en gaat hierover in gesprek met de leerlingen. Maak daarbij gebruik van het digibord en de bijbehorende handleiding. Ondersteunende materialen zijn: De petten, afspraken poster en de smileyposter. Tip 1: Hang die op in de klas Tip 2: Lees de handleiding conflictbeheersing.

Groep 4:

Het Knieboek en het werkboek Max in de klas is een vervolg op het knieboek Max en de Vogel. Wees erop bedacht dat de eerste vijf lessen enigszins filosofisch zijn. De lessen erna brengen conflicten in beeld zoals die zich voor doen in een klas.

In groep 4 bespreekt u knieboek Max en de Klas in zijn geheel en werkt daarbij uit het bijbehorende werkboek. Doe dat ook in combinatieklassen 3/4/5, 3/4 of 4/5. Het werkboek is geïntegreerd in de digibord begeleiding. U komt dus automatisch na de digibord platen uit op de pagina's uit het werkboek. Ondersteunend materiaal: De petten, smileyposter en de afsprakenposter. Tip 1: Hang die op in de klas. Tip 2. Lees de handleiding conflictbeheersing

Groep 5:

In groep 5 vertelt u de belevenissen van knieboek Max en de Zwerver en doet u de oefeningen uit het werkboek. Wanneer u de platen uit het verhaal via het digibord volgt komt u de oefeningen van het werkboek tegen. De lesbeschrijving staan in de handleiding. Tip: lees de handleiding conflictbeheersing

Groep 6:

In groep 6 gebruikt u Kanjerwerkboek deel 1 en de daarbij horende digibord begeleiding.

Groep 7:

In groep 7 werkt u uit Kanjerwerkboek deel 2 en de daarbij behorende digibord begeleiding.

Groep 8:

In groep 8 werkt u uit Kanjerwerkboek deel 3 en de daarbij behorende digibord begeleiding. Deel 3 is een opstap naar het Voortgezet Onderwijs.

Alle groepen:

Voor alle groepen geldt, dat u de lessen aan kunt vullen met oefeningen uit de Kanjerklapper en het boek 99-Kanjerspelletjes. Ter ondersteuning maakt u in de groepen gebruik van de petten en in groep 1 en 2 van de handpoppen en de kanjerknuffel. Deze hangen in de klas en komen in de lessen terug. Wij bevelen alle leerkrachten aan de handleiding conflictbeheersing te lezen.

2.3 KanVas (Kanjervolgsysteem)

Wij gebruiken het Kanjer Volg- en Adviesstelsel (KanVAS). Het is een eenvoudig en praktisch te hanteren systeem. Het KanVAS is speciaal ontwikkeld voor leerkrachten en verlicht bij goed gebruik uw werkdruk. Het KanVAS bestaat uit de volgende vragenlijsten:

- Docentvragenlijst (vanaf groep 1 t/m 8)
- Leerlingvragenlijst (vanaf groep 5 t/m 8)
- Sociale veiligheidslijst (vanaf groep 5 t/m 8)

Er is een aparte gebruikershandleiding en verantwoording van alle vragenlijsten te vinden op kanVAS onder materialen/leerlingvolgsysteem.

Het *Kanjervolgsysteem Kanvas* heeft tot doel om in kaart te brengen hoe leerlingen zich voelen, gedragen, hoe ze willen doen en hoe de leerkracht het gedrag van de leerling ervaart. Dit heeft tot doel om problemen op school vroegtijdig te signaleren. Vervolgens is het de bedoeling om naar aanleiding van de resultaten tot een gezamenlijke aanpak te komen met ouders, leerkracht en de leerling. Deze signalering van het Kanjervolgsysteem dient ter informatie van het Groepsplan gedrag.

Invullen docenten- en leerlingenvragenlijst: De observatielijsten van groep 1 en 2 worden in **oktober** en **april** ingevuld. Het Groepsplan Gedrag wordt in dezelfde periode ingevuld. In de maanden **oktober** (na minimaal 10 weken onderwijs) en **april** worden de vragenlijsten door alle leerlingen (**vanaf groep 5**) en groepsleerkrachten ingevuld. Duo-leerkrachten van een groep vullen de lijsten afzonderlijk in. Wanneer een leerkracht maar één dag voor de klas staat, is het invullen van de lijsten de taak van de duo-leerkracht die de groep immers vier dagen heeft.

Uitslagen : Groen = positief - Oranje = opvallend - Rood = zorgwekkend.

Analyse en aanpak: De resultaten van de docenten- en leerlingvragenlijst dienen ter informatie bij

het opstellen van het Groepsplan Gedrag. Daarnaast geven observaties van de leerkracht op groepsniveau een belangrijke input bij het stellen van de juiste doelen. De leerkracht stelt zichzelf hierbij de volgende vragen: wat zie ik - in welke fase is deze groep - waar moet ik mee aan de slag?). In deze fase kan consultatie en advies aangevraagd worden bij de gedragspecialist van de school.

Klaarzetten vragenlijsten staan beschreven in de handleiding KanVas (materiaal>handleiding) Om de vragenlijsten voor leerlingen te plannen en zelf de vragenlijst in te vullen moet je inloggen bij: kanvas.kanjertraining.nl

Ga naar vragenlijsten voor leerlingen. Zet een "Nieuwe afname" uit en geef het de naam: *afname november en jaartal*. De periode kun je zelf invullen, dat ligt aan je eigen planning.

De vragenlijsten voor de leerkracht staat daar ook. Elke leerkracht vult de vragenlijst zelf in. Duo-leerkrachten van een groep vullen de lijsten afzonderlijk in. Wanneer een leerkracht maar één dag voor de klas staan, is het invullen van de lijsten de taak van de duo-leerkracht die de groep immers vier dagen heeft.

Na afname leerlingenvragenlijsten en de vragenlijsten van de docenten kun je bij de uitslagen een download maken (het teken pijltje naar beneden). Voeg deze download toe aan je eigen administratie.

2.4 Protocol Sociale Veiligheid

Het doel is dat leerlingen zich veilig voelen op school (sociaal, psychisch en fysiek). Leerlingen, leerkrachten, directie, kanjer-/anti-pestcoördinator en ouders weten wat ze kunnen doen ter preventie van onveilige situaties en hoe ze kunnen handelen als het toch onveilig wordt.

In het protocol Sociale Veiligheid staat beschreven wat onze uitgangspunten zijn, wat we preventief doen en hoe we dat doen. Zie protocol Sociale Veiligheid voor meer informatie.

2.5 Groepsplan Gedrag werkdocument

De IB-er en gedragscoördinator hebben een werkdocument voor het groepsplan Kanjer gemaakt. Hierin staan alle afspraken beschreven hoe wij de leerlingen volgen en welke hulp er ingezet wordt. [Werkdocument Groepsplan Gedrag \(09-2019\)](#)

2.6 Gedragscoördinator

Een gedragscoördinator is een leerkracht die zich geschoold heeft in het omgaan met leerlingen die extra onderwijs- en ondersteuningsbehoeften heeft op sociaal en emotioneel gebied. De school kan een gedragscoördinator op verschillende gebieden inzetten. De expertise kan in de eigen klas worden gebruikt, maar ook buiten de groep kan de gedragscoördinator taken vervullen. De gedragscoördinator kan werken als coach of begeleider van leerkrachten, maar ook het team ondersteunen bij het ontwikkelen van een schoolvisie op sociaal-emotioneel gebied, de ondersteuningscultuur vormgeven en de uitvoering van de Kanjermethode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling borgen. Daarnaast kan zij trainingen of workshops geven om opgedane kennis te delen.

Taken van de gedragscoördinator:

- Uitleg geven, uitwerken en ideeën aandragen voor de 'Gouden Weken' (1e schoolweken in september/ oktober).
- Organiseren van de week tegen het Pesten of andere activiteiten op het gebied van sociaal emotionele ontwikkeling.
- Het opstellen, wijzigen en zorgdragen voor het naleven van afspraken op school. Te denken valt aan de dalton-, plein- en gangafspraken, pest- en sociale veiligheidsprotocol.
- Het (mede) regelen van de Kanjer vervolgtraining. Borgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling binnen de school. Bijvoorbeeld door zorg te dragen voor de naleving van de methode, de kanjervragenlijsten etc.

- Adviseren van collega's bij het gedrag van bepaalde kinderen. Dit kan bijvoorbeeld na een observatie in de klas. Collegiale consultatie.
- Hulp bieden aan de collega's bij het maken van groepsplannen gedrag of individuele plannen.
- Begeleiden van kinderen op het gebied van gedrag (bijvoorbeeld door gesprekken met ze te voeren, faalangsttraining, speltherapie etc.)
- Taken van de IB-er overnemen op het gebied van gedrag of ondersteunen hierin.

Hoofdstuk 3: Afspraken

Teamafspraken:

- In het begin van het schooljaar geven wij startlessen bij de 'Gouden Weken'. Deze weken staan in de jaarplanning en de gedragscoördinator geeft een opfris-instructie en stuurt een mail met uitleg en voorbeelden. De gedragscoördinator en de locatiedirecteur zijn verantwoordelijk voor de communicatie en de borging van de gouden weken.
- De gedragscoördinator en locatiedirecteur zijn in samenwerking met het team verantwoordelijk voor de doorgaande lijn van de kanjerlessen. De leerkrachten plannen de lessen en ze gebruiken de matrix van levo. Alle onderwerpen van levo die in de matrix staan komen jaarlijks aan bod bij elke leerjaar. De volgorde kan afwijken, je hoeft niet persé de volgorde van Kanjer of Levo aan het houden. Wekelijks worden Kanjerlessen gegeven. In de teamvergadering delen we ideeën van kanjer- en levo-lessen en bespreken we de kanjertaal. Het team wil de borging van de kanjer- en levo-lessen levendig houden door de leukste ideeën met elkaar te delen. Er komt een roulatiesysteem waarin elke leerkracht een voorbeeldles voorbereidt en deze deelt met de collega's. We bespreken ook het gebruik van de digitale lessen en digitale materialen. De gedragscoördinator is verantwoordelijk om dit op de agenda te zetten.
- In het team worden duidelijke afspraken gemaakt over grensoverschrijdend gedrag, pesten en ongewenst gedrag. Als een leerkracht een leerling uit de klas wil verwijderen of hulp van een collega nodig heeft, gaat hij/zij naar de dichtstbijzijnde klas om de leerling daar te plaatsen. De collega's helpen elkaar onderling met opvang van de leerling of het in bedwang houden van de leerling.
De criteria van grensoverschrijdend gedrag, ongewenst gedrag en pesten staan beschreven in het sociale veiligheidprotocol kanjer (zie bijlage). Dit protocol is onze handleiding hoe om te gaan met bovengenoemde situaties.
- Om de ouderbetrokkenheid te vergroten delen we in de update of groepsnieuws kanjerlessen. De info-bladen voor ouders (te vinden bij materiaal) geven we niet structureel mee, maar kunnen we incidenteel toevoegen aan de update als het passend is bij het thema.